

PESTEN OP SCHOOL

Frits Goossens & Aty Tromp

gemeenschappelijke elementen in verschillende definities van pesten:

- **1) het gaat om een soort van fysieke, verbale of psychologische aanval of intimidatie;**
- **2) de dader is - of wordt gezien als - machtiger dan het slachtoffer;**
- 3) het is de intentie van de dader om angst te veroorzaken bij of schade te berokkenen aan het slachtoffer;
- 4) het pesten is niet uitgelokt door het slachtoffer;
- **5) er is sprake van herhaling en**
- 6) het beoogde effect wordt bereikt.

Typen Pesten

Direct pesten

- fysiek pesten: slaan en schoppen, knijpen
- instrumenteel pesten: het beschadigen of wegnemen van goederen die het slachtoffer toebehoren;
- verbaal pesten: schelden en schimpen en beledigen;
- psychologisch: iemand buitensluiten

Indirect pesten

- psychologisch pesten: roddelen of een slechte reputatie bezorgen.

Waarom pesten?

- Pesten levert voordelen op (toegang tot de beste plekjes op de speelplaats, bijv.; ook lunchgeld; trendy sneakers)
- Later levert dominantie binnen de groep voordelen op m.b.t. toegang tot de andere sekse

Groepsdynamiek

- pesten is in wezen een groepsverschijnsel:
- naast **daders** en **slachtoffers** zijn er:
- zij die het pesten negeren; **buitenstaanders**
- zij die als **publiek** fungeren bij de ‘afstraffing’;
- zij die gaan meedoen met de daders; **meelopers**
- zij die het (durven) opnemen voor de slachtoffers; **verdedigers**
- tenslotte zij die er **niet bij betrokken** zijn;
- Plus een restgroep: **hybride** kinderen

Instrumenten

- Informatie over pesten betrekken van
- Leerkrachten
- De kinderen over zichzelf (vragenlijst of dagboek)
- Observaties
- De kinderen over elkaar

Kinderen over elkaar

- Voordelen kinderen over elkaar:
 - Veel informanten
 - Toegang tot kennis van de groep die het betreft
 - Toegang tot alle situaties die het pesten betreffen
- Nadelen
 - Bewerkelijk

Welk criterium? 10% of 15% of
20%

Voorkeur voor 15%

Sommige rollen (bijv. die van verdediger)
kunnen ondervertegenwoordigd zijn in de
klas.

Er is meestal wel een slachtoffer, maar niet
altijd en dader

sekseverschillen

- Jongens vaker dader en volger
- Meisjes vaker verdediger

Indeling in rollen: validiteit

- Er is een sterk verband tussen indeling in rollen en populariteit.
- Slachtoffers zijn vaak verworpen door de klasgenoten evenals de daders. Verdedigers zijn vaak populair. Dit geldt voor elk criterium en ongeacht hoe we de populariteit berekenen

Over klassen

- De ene klas is de andere niet: De macht van daders en meelopers
- T. Olthof

Gevoeligheid voor druk van klasgenoten: Procedure

- [Anderen kinderen willen dat jij mee doet met pesten] Jij voelt er eigenlijk niks voor om daar aan mee te doen, maar degene die het heeft bedacht zegt: “Zeg, hé, jij vindt haar toch ook een raar kind! Jij doet gewoon mee, anders bederf je het voor ons, want dan werkt het niet!”

Zou je meedoen met de andere kinderen?

Gevoeligheid voor druk van klasgenoten: Conclusie

- Meelopers zeggen relatief vaak dat ze waarschijnlijk zullen toegeven aan de druk van klasgenoten om mee te doen met pesten

Verwachte positieve reacties van vrienden op pesten: Procedure

- Na school loopt een jongen uit jouw klas heel snel door de gang op weg naar buiten. Op het moment dat hij jou voorbij loopt, steek jij je been uit zodat hij struikelt en komt te vallen.
- Hoe leuk zouden jouw vrienden dat vinden?

Reacties van vrienden op pesten: Conclusie

- Daders en meelopers rapporteren relatief veel positieve feedback van vrienden op hun pestgedrag

Macht en onmacht

- De macht van Jan over Piet is groter naarmate Piet het belangrijker vindt dat Jan gunstig oordeelt over Piet
- In hoeverre hebben daders macht over (invloed op) meelopers?

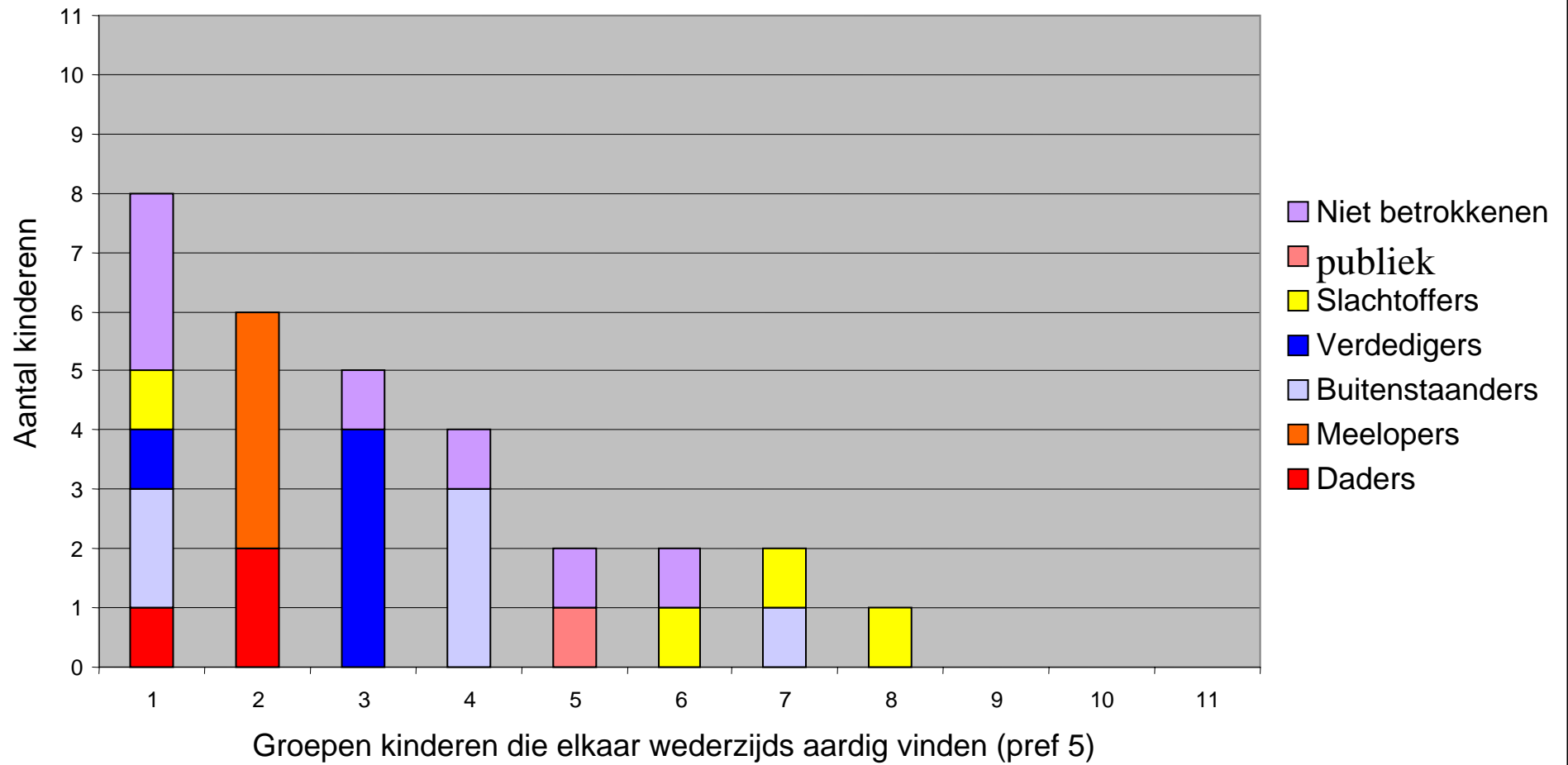
Macht en onmacht: Conclusies

- Daders hebben vooral invloed op andere daders, meelopers en publiek
- Meelopers hebben vooral invloed op daders en publiek
- Verdedigers hebben relatief veel invloed op alle kinderen, maar vooral op andere verdedigers
- Slachtoffers hebben op niemand veel invloed

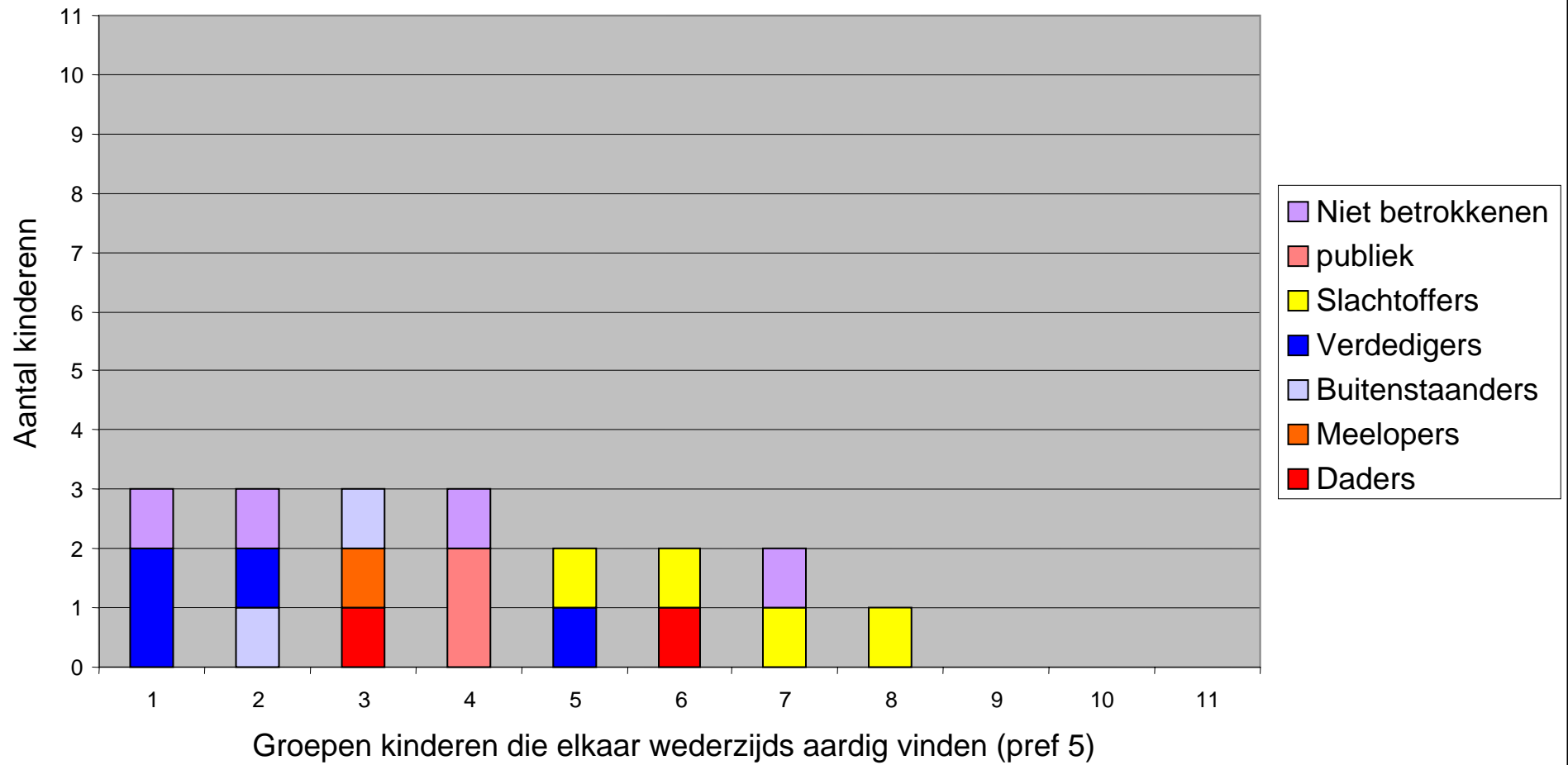
Wederzijdse interpersoonlijke waardering: Procedure

- Hoe aardig vind jij [naam klasgenoot 1]? En hoe aardig vind jij [naam 2e klasgenoot]? Etc. etc.
- Per klas indeling in groepen kinderen die elkaar wederzijds aardig vinden
- Verband met betrokkenheid bij pesten

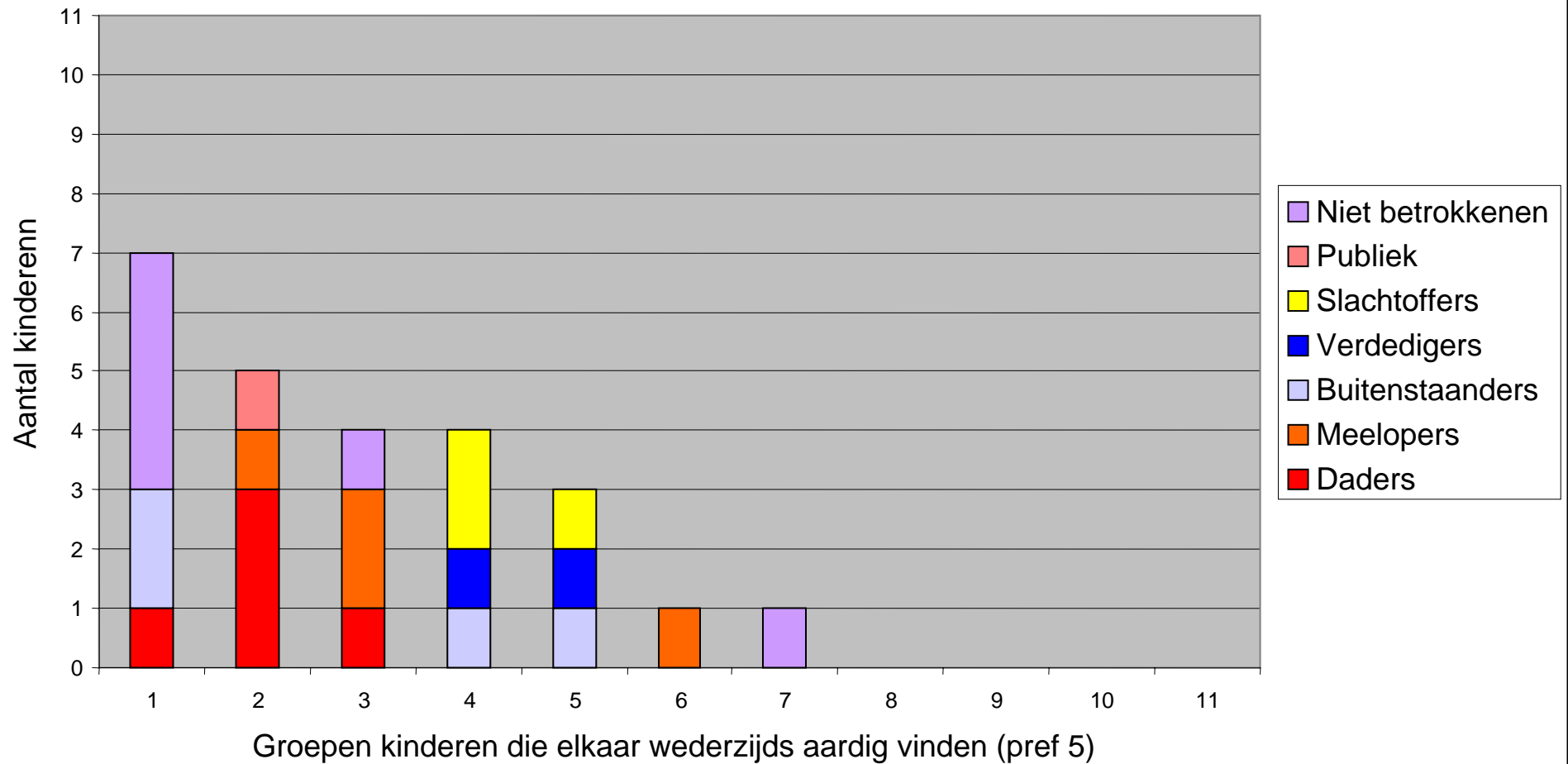
Interpersoonlijke waardering en rol bij het pesten (Klas 3)

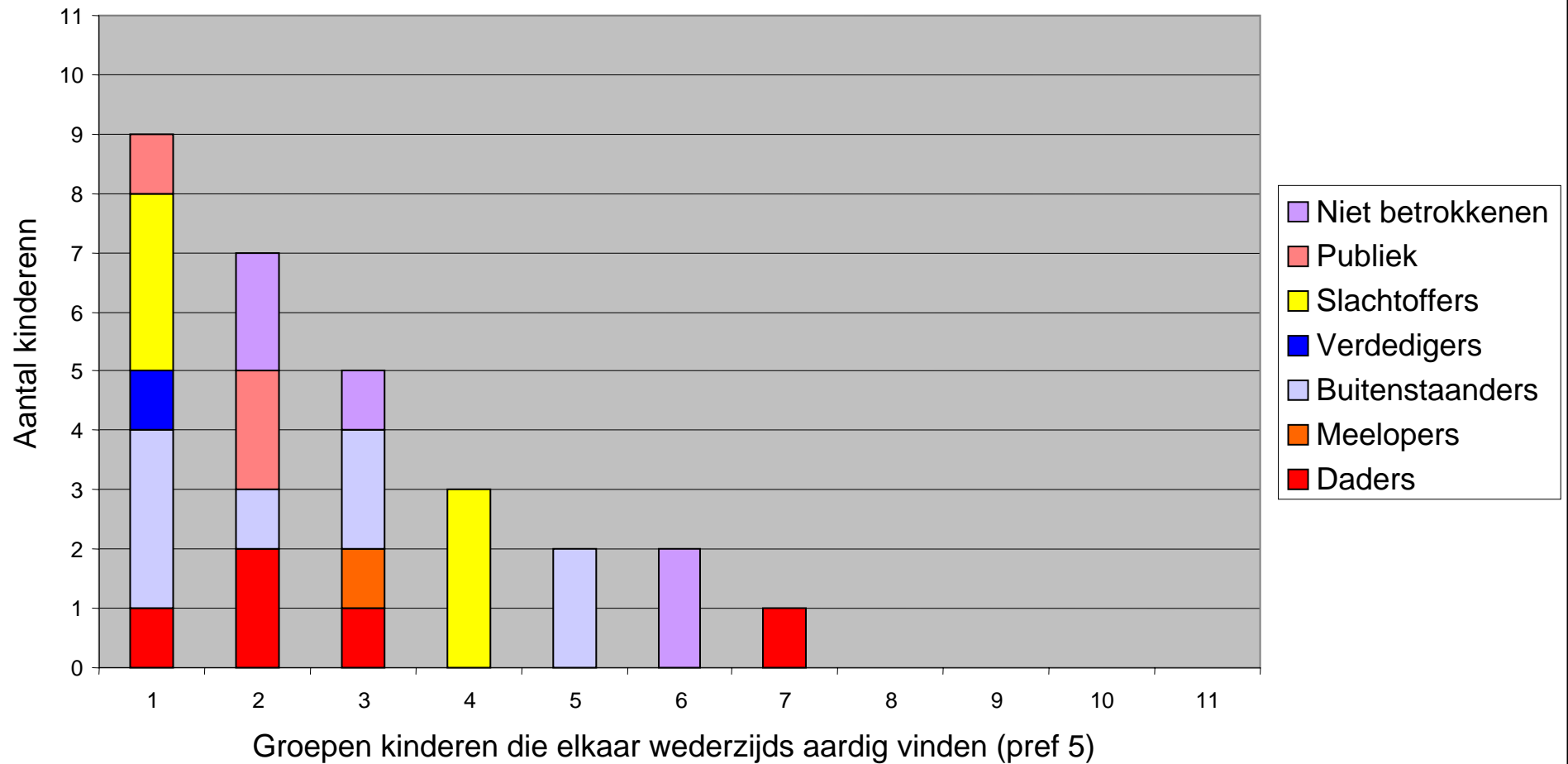
Interpersoonlijke waardering en rol bij het pesten (Klas 4)

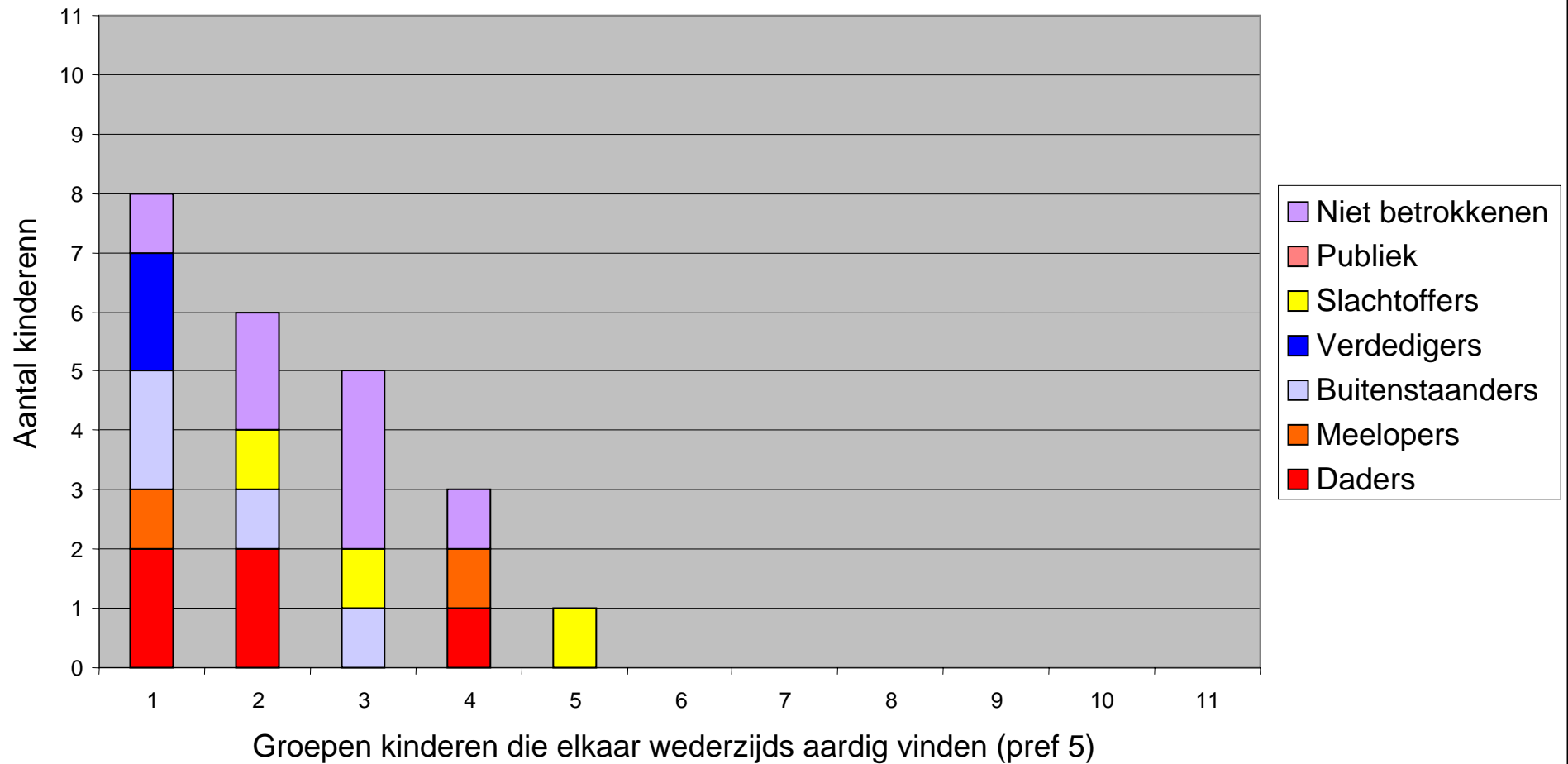
Interpersoonlijke waardering en rol bij het pesten (Klas 8)

Interpersoonlijke waardering en rol bij het pesten (Klas 15)

Interpersoonlijke waardering en rol bij het pesten (Klas 5)

Wederzijdse interpersoonlijke waardering en pesten: Conclusie

- De ene klas is de andere niet!
- Hypothese: De mate waarin pesten in een klas een probleem vormt hangt mee af van de samenstelling van de klas in termen van pestrollen en interpersoonlijke waardering

Pesten: wat doen we ertegen?

- Samenwerking met de praktijk